

Granskning av orosanmälningar

Revisionsrapport

Ragunda kommun

KPMG AB

2020-10-22

Antal sidor 11

Ragunda kommun
Granskning av orosanmälningar

2020-10-22

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Länsövergripande samverkan avseende barn och unga	5
4	Resultat av granskningen	7
4.1	Organisation och styrning	8
4.2	Informationsinsatser för allmänhet	10
5	Slutsats och rekommendationer	11
5.1	Rekommendationer	11

Ragunda kommun
Granskning av orosanmälningar

2020-10-22

1 Sammanfattning

Vi har av Ragunda kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens hantering av orosanmälningar när ett barn far illa. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Syftet med granskningen var att bedöma om anmälningsskyldigheten och rutinerna är kända, samt om arbetet bedrivs med tillräcklig intern kontroll.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att anmälningsskyldigheten och rutinerna i huvudsak är kända och tillämpas i verksamheterna. Vi anser däremot att kommunen inte på ett tillfredsställande sätt bidrar till öka allmänhetens kunskaper om orosanmälningar.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa att medarbetare i förskola och skola har relevant kännedom om anmälningsskyldighet och tillhörande rutiner, se avsnitt 4.1.
- Utveckla information till barn, elever och föräldrar samt allmänhet, se avsnitt 4.2.

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Ragunda kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens hantering av orosanmälningar när ett barn far illa. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Barn som far illa eller riskerar att fara illa är ett gemensamt samhällsansvar. Oftast får socialtjänsten kunskap om sådana missförhållanden genom en anmälan. Många yrkesgrupper, bland annat personal i hälso- och sjukvården, tandvården och omsorgen, har anmälningsskyldighet enligt socialtjänstlagens kap 14 § 1. Anmälningsplikten är absolut och kan inte delegeras till någon annan. Anmälan avser oro eller misstanke om att ett barn kan fara illa och det behöver inte finnas något bevis för att det är så. En sådan misstanke kan gälla allt från vanvård och vuxnas oförmåga till att ett barn bevittnar eller blir utsatt för våld eller andra övergrepp.

Riskfaktorer för barn och unga att fara illa kan grunda sig på miljön, som missbruk, ekonomisk utsatthet eller våld i familj och nätverk. Det kan också vara egen funktionsnedsättning eller förälder med sjukdom eller funktionsnedsättning, bristande skolgång eller eget beteende som begynnande missbruk eller kriminalitet.

Ragunda kommuns revisorer bedömer att det finns *risk* för att barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa inte uppmärksammas om berörd personal inte har kännedom om anmälningsskyldigheten och vilka rutiner som gäller. Revisorerna bedömer att det är av *väsentlighet* att utsatta barn och unga får stöd så tidigt som möjligt.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syftet med granskningen är att bedöma om anmälningsskyldigheten och rutinerna är kända, samt om arbetet bedrivs med tillräcklig intern kontroll.

Vi kommer därför att granska:

- om processen för orosanmälningar och tillhörande rutiner är tydliggjord och känd
- om det finns en löpande utvärdering och utveckling av processen så att barn och unga får stöd så tidigt som möjligt samt om det finns rutiner i processen för att upptäcka om någon verksamhet inte anmäler i den omfattning som bedöms trolig
- om det finns ett samarbete mellan socialtjänst och skolverksamheter för att öka medvetenheten hos medarbetare om anmälningsskyldigheten.
- om det görs informationsinsatser för att öka medvetenheten hos allmänheten om att anmäla misstankar om att barn far illa.

Ragunda kommun
Granskning av orosanmälningar

2020-10-22

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om verksamheten/rutinerna uppfyller

- Kommunallagen 6 kap. 6 §
- Socialtjänstlagen 2001:453, kap 14 § 1
- Skollagen 2010:800, kap 29 § 13
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut

2.3 Metod

Granskningen kommer att genomföras genom

- Dokumentstudier av relevanta dokument
- Intervjuer med berörda tjänstepersoner.

Rapporten är faktakontrollerad av förvaltningschef för barn- och utbildning, chef för individ- och familjeomsorgen, verksamhetschef för elevhälsan och rektor för förskola.

3 Länsövergripande samverkan avseende barn och unga

Ragunda kommun ingår sedan år 2012 i en länsövergripande överenskommelse kallad JämtBus med länets kommuner och Region Jämtland Härjedalen avseende barn och unga i behov av särskilt stöd. Överenskommelsen utgår från en gemensam värdegrund och gemensam syn på att det enskilda barnets behov alltid ska sättas i centrum. De som berörs av överenskommelsen är barn och ungdomar 0–20 år i länet som behöver tvärprofessionell kompetens från olika verksamheter. Överenskommelsen omfattar all hälso- och sjukvård samt kommunal verksamhet som på något sätt arbetar med barn och unga där huvudmannaskapet utgår från ett offentligt uppdrag enligt lagstiftningen. Alltså omfattas exempelvis fristående skolor, enskilda skolor och upphandlade verksamheter av riktlinjerna.

JämtBus-överenskommelsen leds av Barnarenan, vilket är en politisk samverkansarena mellan Region Jämtland Härjedalen och länets kommuner med syfte att stärka samverkan och utveckling mellan kommunerna och regionen med fokus på frågor som rör barn och unga. Utöver Barnarenan finns ett regionalt JämtBus-nätverk bestående av tjänstemän. Nätverkets syfte är att underlätta samverkan mellan de verksamheter som möter barn och unga samt säkerställa att överenskommelsen efterlevs och implementeras i verksamheterna.

I samverkansdokumentet *JämtBus – Barn och unga i behov av särskilt stöd* från 2012 anges de olika verksamheternas ansvarsområde. Exempelvis:

Förskola:

- Ge de stödåtgärder i förskolemiljön som barnet/den unges behov kräver.
- Stärka personalens kompetens så att de har de kunskaper som krävs för att tillgodose barnet/den unges behov.
- Initiera kontakt med specialistnivå om behov uppstår.

Skola och elevhälsa:

- Ge de stödåtgärder i skolmiljön som barnets/den unges behov kräver. Så som:
- Extra anpassningar och särskilt stöd i lärande situationen och stödja elevens utveckling mot utbildningens mål.
- Elevhälsan ska erbjuda stödsamtal och utredande och rådgivande samtal med enskilda elever och deras familjer relaterade till skolsituationen.
- Stärka personalens kompetens så att de har de kunskaper som krävs för att tillgodose barnet/den unges behov.

2020-10-22

Socialtjänst:

- Insatser som beviljas enl. socialtjänstlagen är ex. kontaktfamilj, kontaktperson, familjebehandling, familjepedagog, placering i familjehem eller HVB-hem etc. Bedömning görs även om det finns behov av åtgärder enl. LVU.
- Följa upp de insatser som har beviljats.
- Initiera kontakt med annan verksamhet om behov uppstår.
- Erbjuder konsultation till generell nivå/första linjen.
- Förhandsbedömning, utreda och bedöma barn/unga i åldrarna 0–20 års behov av socialt stöd.
- Utgöra ett stöd för barn/ungas familj.
- Erbjuder och beviljar de insatser som barnet/ungdomen bedömts ha behov av.

Vidare anges att anmälningsplikten enligt socialtjänstlagen 14 kap 1 § omfattar all personal i alla verksamheter vid oro att barn kan fara illa.

Utifrån samverkansdokumentet har ett lokalt samverkansdokument för Ragunda kommun tagits fram¹. Dokumentet är en lokal överenskommelse mellan förskola/skola, grundskolans elevhälsa, primärvård, gymnasieskolan BTC och socialtjänst samt barn- och ungdomspsykiatri gällande samverkansformer för barn och ungdomar som har ett särskilt behov av stöd och insatser.

Dokumentets syfte är att beskriva och bryta ned de samarbetsområden som beslutats i de länsövergripande dokumenten Jämtbus och riktlinje för barnhälsoteam till lokal nivå.

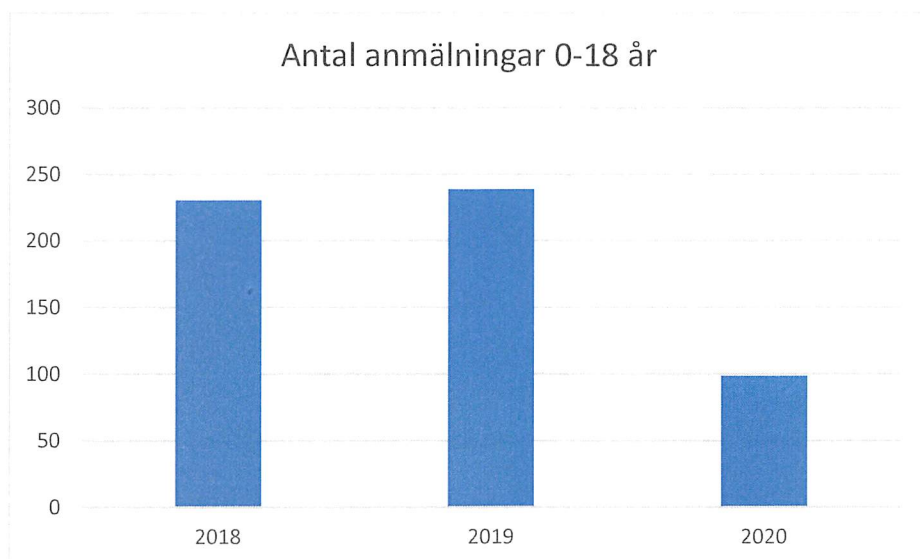
Av dokumentet framgår att modellen för samverkan kommer att ge följande effekter:

- En skapad struktur för samverkan för att nå de barn och unga som behöver det bäst
- Barn och unga och deras vårdnadshavare får ett tidigt stöd för att uppnå önskad positivförändring
- Barn, unga och vårdnadshavarens ansvarighet och delaktighet stärks
- Att de länsövergripande samverkansdokumenten om samverkan mellan förskola/skola, primärvård och socialtjänst efterlevs
- Lagstiftarens krav på samverkan efterlevs

¹ Lokalt Jämtbus och lokalt barnhälsoteam – Samverkansmodell mellan förskola, skola, gymnasieskolans elevhälsa och socialtjänst i Ragunda kommun samt Region Jämtland Härjedalens primärvård i Ragunda och barn- och ungdomspsykiatri samt Jämtlandsgymnasium BTC 2020-04-09

4 Resultat av granskningen

Antal anmälningar till socialtjänsten gällande barn och unga 0–18 år uppgår de senaste åren till ca 200 stycken. Antalet anmälningar för år 2020 avser perioden januari t.o.m. mars.

Källa: Ragunda kommun

4.1 Organisation och styrning

Av dokumentet *Oro för barn – Samverkansmodell mellan förskola, skola, Jämtlands gymnasium Bispgården och Individ- och familjeomsorgen*², vars syfte är att beskriva förhållningssättet som ska gälla i det gemensamma ansvaret där det finns särskilt behov av stöd eller oro, framgår att Ragunda kommun utgår ifrån en ambitionsnivå att kunna erbjuda stöd så tidigt som möjligt till elever och deras vårdnadshavare.

Av rutinen framgår att verksamheterna utgår ifrån förhållningssättet att ansvar och delaktighet skapar de bästa förutsättningarna för en positiv förändring i arbetet för elever och vårdnadshavare. Förskola, skola och Jämtlands gymnasium Bispgården samt individ- och familjeomsorgen (IFO) har därför valt att arbeta utifrån följande punkter:

- utifrån elevers och vårdnadshavares egna ansvar och delaktighet i det som sker.
- att så tidigt som möjligt erbjuda stöd till elever och deras vårdnadshavare.

Vidare anges att modellen för samverkan mellan förskola/skola/gymnasium och IFO förväntas ge följande effekter:

- Elever (barn) i förskola/skola/Jämtlands gymnasium Bispgården och deras vårdnadshavare får ett tidigt stöd för att uppnå önskad positiv förändring.
- Elevers och vårdnadshavarens ansvarighet och delaktighet stärks.
- Lagstiftarens krav om samverkan mellan förskola/skola/Jämtlands gymnasium Bispgården och IFO efterlevs.
- Lagstiftarens krav på orosanmälningar efterlevs.

I Ragunda kommun är det IFO inom stöd- och omsorgsförvaltningen som hanterar anmälningar. Inom enheten görs förhandsbedömningar och skyddsbedömningar. Mottagningen är tillgänglig tisdagar och fredagar mellan kl. 10.00-11.45 samt onsdagar och torsdagar mellan kl. 10.00-15.00. Mottagningen har telefontider mellan kl. 08.00-16.00, det går även att kopplas till mottagningen via kommunens kundcenter. Då mottagningen är stängd finns social beredskap tillgänglig, vilket är en tjänst Ragunda kommun köper av Strömsunds kommun.

Aktuella rutiner, riktlinjer och mallar finns tillgängliga digitalt för samtliga medarbetare via respektive förvaltnings intranät. För att säkerställa att rutiner kring orosanmälningar är kända framkom vid intervju att IFO bl.a. genomför ärendehandledning en gång i veckan för samtliga medarbetare i syfte att reflektera, diskutera och hitta lösningar. Utöver handledningsträffarna ska även arbetsplatsträffar ses som ett tillfälle att uppdatera och komplettera rutiner och riktlinjer efter behov.

Inom skolverksamheten informeras personal om anmälningsplikten i samband med anställningens start och vid personalmöten. Enligt uppgift har även riktade insatser genomförts där personal inom skolans verksamheter tagit del av information och fått möjligheten att ställa frågor. Vid intervju framgick att dessa informationsinsatser ska fortsätta att genomföras regelbundet i syfte att skapa en bättre förståelse för varandras

² 2020-04-06

2020-10-22

arbete samt skapa en tätare dialog med möjlighet till rådfrågning. Personal från skolverksamheten har även möjlighet till konsultationssamtal med IFO kring en eventuell orosanmälan.

Vid intervju framgår att det sker regelbundna samtal mellan verksamheterna där bl.a. individ- och familjeomsorgen samt kommunens rektorer regelbundet träffas för samverkansmöten där aktuella frågor och samarbetet mellan enheterna diskuteras. Även biträdande verksamhetschef för individ- och familjeomsorgen samt verksamhetschef för elevhälsan genomför regelbundna träffar för att säkerställa samverkan mellan enheterna. Dessa samverkansmöten beskrivs vid intervju som ett bra arbetssätt som säkerställer att enheterna jobbar strategiskt mot samma mål.

Ragunda kommun arbetar enligt uppgift sedan hösten år 2019 med ett projekt kallat *Trampolinen – behandlande skola*, som handlar om att så tidigt som möjligt säkerställa att barn får tillgång till stöd. Projektet, som är ett samarbete mellan skolverksamheten och IFO, bygger på ansökningssamtal och behandlande skola vilket innebär att föräldrar och barn ska få möjlighet till stöd och rådgivning i den miljö barnet befinner sig. Ansökningssamtalen som är en gemensam träff mellan elev, vårdnadshavare, berörd skola och IFO ska ge vårdnadshavare möjlighet till att ansöka om stöd från IFO och därmed öka möjligheten för insatser i ett tidigt skede. Vid intervju framgår att projektet idag är avgränsat från förskoleklass till och med årskurs tre men att målet är att utveckla projektet.

I övrigt framgick vid intervju att en orosanmälan från skolverksamheterna oftast skrivs under av en rektor, det framgår dock av anmälan var uppgifterna kommer ifrån. Anmälaren får enligt uppgift ta del av information huruvida en utredning inleds eller inte.

Rutiner och riktlinjer följs enligt uppgift upp av individ- och familjeomsorgen två gånger per år på enhetens arbetsplatsträffar. För att säkerställa att samtliga rutiner behandlas bygger uppföljningarna på teman med ett rullande schema.

Idag gör socialtjänsten ingen systematisk uppföljning utifrån inkomna anmälningar, t.ex. orsaker till anmälningar och åldersfördelning eller om det saknas eller är stor skillnad mellan olika kommunala verksamheter. Detta följs inte heller upp av skolan. Det pågår inte heller något aktivt arbete för att uppmärksamma om verksamheter anmäler i den omfattning som anses trolig. Enligt uppgift förs det diskussioner kring detta, men det har inte resulterat i några konkreta handlingar eller åtgärder. Enligt intervjuade uppfattas heller inte verksamheternas omfattning av anmälningar som något problem.

4.1.1 Bedömning

Vi bedömer att det finns ett strukturerat samarbete mellan skola och socialtjänst, där processer och rutiner i huvudsak är kända inom berörda verksamheter. Det sker regelbundna samverkansmöten mellan verksamheterna, som tillsammans med övriga kontakter mellan verksamheterna skapar förutsättningar för ändamålsenlig samverkan och informationsutbyte.

Vi saknar dock en tydlig systematik för att säkerställa att samtliga medarbetare inom förskola och skola har erforderliga kunskaper om anmälningsskyldighet och rutiner kring orosanmälan.

4.2 Informationsinsatser för allmänhet

Enligt socialtjänstlagen 14 kap. 1c § framgår att var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla detta till socialnämnden.

Enligt uppgift genomförs det inga riktade insatser för att informera allmänheten om att anmäla misstankar om ett barn far illa. Vid intervju framgår att det förekommer att anmälningsplikten tas upp i samband med föräldramöten och att elevhälsan informerar föräldrar i samband med inskolning, det finns däremot ingen systematik att informera allmänheten om anmälningsplikten.

På kommunens hemsida finns begränsad information kring orosanmälan och om tillvägagångssätt vid misstanke om barn som far illa. Vid intervju framgick att det pågår ett arbete att uppdatera hemsidan med relevant information vilket beräknas färdigställas under våren 2020.

4.2.1 Bedömning

Vi anser att den information som ges via t.ex. kommunens hemsida och föräldramöten inte på ett tillfredsställande sätt bidrar till att öka kunskapen hos främst föräldrar men även allmänheten.

Vi bedömer att det finns behov av att utveckla såväl systematik som innehåll i information till barn, elever och föräldrar avseende såväl anmälningsskyldighet som den enskildes ansvar att anmäla till socialtjänsten vid misstanke om ett barn far illa.

5 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att anmälningsskyldigheten och rutinerna i huvudsak är kända och tillämpas i verksamheterna. Vi bedömer också att kommunen inte på ett tillfredsställande sätt bidrar till att öka allmänhetens kunskaper om orosanmälningar.

5.1 Rekommendationer

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Säkerställa att medarbetare i förskola och skola har relevant kännedom om anmälningsskyldighet och tillhörande rutiner, se avsnitt 4.1.
- Utveckla information till barn, elever och föräldrar samt allmänhet, se avsnitt 4.2.

Datum som ovan

KPMG AB

Kristoffer Bodin
Certifierad kommunal revisor

Mikael Lindberg
Kommunal revisor

Klara Engström
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.